

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך ל, תשלי"ט

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

יראות חטא

במאמרי בקונטרס רפ"ד-רפ"ה של "לשוננו לעם", עמ' יט, הבאתי תיבת יראות מן הסליחה "ברית כרותה" (למוסף יוה"כ. מחברה: בנימין בר חייא). לפי שלא מצאתיה רשומה במילונים, פסבור הייתי, שהיא חידושו של פייטן זה. ונראים הדברים, שטעיתי בייחוסה. וזה לשון הפיוט: "יראות חטא וענוה בטלה". והדברים מיוסדים על המשנה, סוטה ט, טו: "בטלה ענוה ויראת חטא". כך הנוסח בדפוסים, וגם בכ"ק קאופמן שלמשנה. אבל בהמשכה של אותה משנה יש בכ"ק גרסה אחרת לתיבה שלפנינו: "ענוה (מביאה) לידי יראות חטא". בדפוסים המשנה ובמהדורת אלפק'ילון: יראת. גרסת יראות חטא מצאתי בכ"ק גם במקום נוסף, בעדיות ה. ו. אף נמצאה לי בשרידי הירושלמי מן הגניזה! "וכתיב עקב ענוה יראת ה', יראות חט לידי רוח הקודש" (בדפוס ונציאה: יראת). שעל פן נראה להניח, שגרסה זאת, שנשחקעה במחזור אשכנזי מן המאה הי"ג (כ"י מינכן 21), היא מנוסח לשון חכמים של ספרי ארץ-ישראל, ונדחתה מדפוסים המחזור המאוחרים (מטיב שפה. לנדא, גולדשמידט) בהשפעת התיבה המקראית השגורה.

אשר לחילוק בניקוד בין המקור האשכנזי שהיה לפניי (יו"ד פ ת ו ח ה) לבין כ"ק (יו"ד ח ר ו ק ה) — אין בו אלא פדי להעיד על שתי מסורות של תיבת יראות. אף זאת: אין למשקל קטלות, הנפוץ הרבה בלשון חכמים, מסורת יציבה וקבועה של ניקוד אות השורש הראשונה.

1. מהדורת גינצבורג, עמ' 66, שורה 4.